

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/248154,Krzyz-Komandorski-z-Gwiazda-Orderu-Odrodzenia-Polski-dla-Juliena-Bryana.html>
28.09.2026, 17:00

Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski dla Juliana Bryana

28 września 2026 r. w Centralnym Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie odbyła się uroczystość poświęcona pamięci Juliana Bryana – amerykańskiego fotografa, filmowca i podróżnika, który we wrześniu 1939 r. dokumentował oblężoną Warszawę. W wydarzeniu udział wziął zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

28.09.2026

[Centralny Przystanek Historia](#) [Fotografia](#) [Julien Bryan](#)

Spotkanie rozpoczęło się od wprowadzenia muzycznego połączonego z prezentacją fotografii Juliana Bryana znajdujących się w zasobie Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Autorską kompozycję wykonali Damian Szymczak na klawirze oraz Piotr Tomala na akordeonie. Utwór powstał jako muzyczny hołd dla bohaterstwa obrońców i ludności cywilnej Warszawy, którzy we wrześniu 1939 r. stawili czoła niemieckiemu oblężeniu.

Głównym punktem wydarzenia było uroczyste przekazanie rodzinie Juliana Bryana Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. Odznaczenie zostało nadane pośmiertnie 18 września 2025 r. za wybitne zasługi w pielęgnowaniu pamięci o najnowszej historii Polski oraz dokumentowanie prawdy o polskich ofiarach okupacji niemieckiej. W imieniu rodziny order odebrał prof. Jason Waite. W imieniu Prezydenta RP Karola Nawrockiego Krzyż wręczyła Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP Agnieszka Jędrzak.

Julien Bryan był we wrześniu 1939 r. jedynym zagranicznym fotoreporterem przebywającym w oblężonej Warszawie. Z aparatem fotograficznym i kamerą dokumentował skutki niemieckich bombardowań, zniszczenia miasta oraz przede wszystkim los jego mieszkańców. 21 września opuścił Polskę, wywożąc wykonane materiały. Już w październiku jego fotografie ukazały się w największych zachodnich czasopismach, pokazując światowej opinii publicznej rzeczywisty obraz niemieckiej agresji na Polskę.

O znaczeniu świadectwa pozostawionego przez amerykańskiego fotografa mówił zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Podkreślił, że Bryan, pozostając w bombardowanej Warszawie, podjął się misji udokumentowania prawdy o wojnie i cierpieniu ludności cywilnej, mimo realnego zagrożenia własnego życia.

- Pański Bliski ocalił dla przyszłych pokoleń godność ofiar i pamięć o męczeństwie naszego narodu. Do dziś jego fotografie i materiał filmowy stanowią nieoceniony zapis tragedii ludności cywilnej Warszawy z września 1939 roku. Wolna Polska nigdy nie zapomni człowieka, który w godzinie najcięższej próby stanął po stronie prawdy, sprawiedliwości i wolności

- powiedział dr hab. Karol Polejowski zwracając się do prof. Jasona Waite'a reprezentującego rodzinę Juliana Bryana.

Instytut Pamięci Narodowej od lat pielęgnuje i popularyzuje spuściznę amerykańskiego dokumentalisty. W 2010 r. IPN zawarł porozumienie z synem fotografa, Samem Bryanem, dzięki

któremu Archiwum IPN pozyskało cyfrowe kopie jego zdjęć. Na ich podstawie powstały m.in. albumy [„Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana”](#) oraz [„Kolory Wojny”](#). Wspólnie z Domem Spotkań z Historią Instytut przygotował również wystawę „Amerykanin w Warszawie. Stolica w obiektywie Juliana Bryana 1936-1974”. W 2012 r. Julien Bryan został uhonorowany tytułem [Kustosza Pamięci Narodowej](#).

W dalszej części spotkania uczestnicy obejrzeli film dokumentalny „1939. Oblężenie Warszawy” w reżyserii Eugeniusza Starky'ego. Produkcja powstała na podstawie oryginalnych, odrestaurowanych fotografii i materiałów filmowych wykonanych przez Juliana Bryana. Dokument ukazuje wojnę widzianą nie tylko z perspektywy działań militarnych, lecz także doświadczeń ludności cywilnej i zniszczeń Warszawy.

Po projekcji odbyła się rozmowa z reżyserem Eugeniuszem Starkym, od lat zajmującym się badaniem i popularyzacją dorobku Juliana Bryana związanego z Polską. Dyskusję poprowadził Tomasz Stempowski – historyk i archiwista Archiwum IPN, specjalista w zakresie interpretacji i edycji źródeł fotograficznych oraz autor albumu [„Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana”](#).

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Centralny Przystanek Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie, Wrzesień 1939

Uroczystości

Powiązane wiadomości

Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana